

2012 осін № 4(79) Рік XXI

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
Ватра
ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"
(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Двомовни таблиці - історичний прецеденс на Лемківщині

Пригадаймо

Об'єднання лемків підняло старання, жеби пріспішити реалізацію закону про двомовни інформаційни таблиці на Лемківщині. Справу реалізації того закону обговорено 3 грудня 2006 р. на VI з'їді ОЛ в Горлицях. Головна Управа звернулася до вїтїв гмін: Устя, Ропа, Санкова, Горлиці і Ліпінки з внесками о суспільни консультації. Найповажніше до того однюся вїт гміни Устя Дмитро Ридзанич, бо й найбільше в його гміні є лемківских сіл. Співпраця членів ГУ ОЛ з місцевима гуртками і селянами та Гміном дала позитивни результати. Спільно постановлено завершити ту справу до кінця 2008 р. В осени 2007 р. на першим сільским зобраню в Конечні вшитки присутни голосували за двомовними інформаційними таблицями. Било то перше село на Лемківщині в Устянській гміні. Здавалося, што не буде жадних клопотів з тима двомовними таблицями.

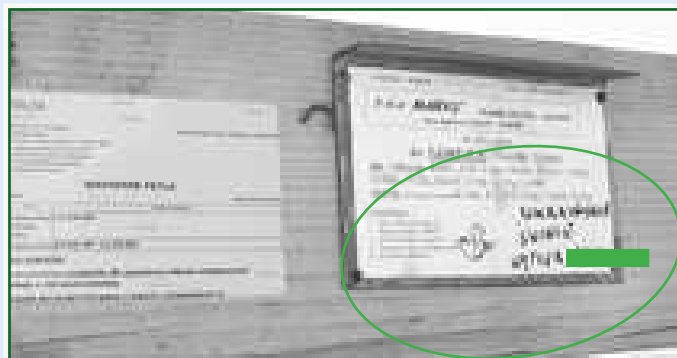
17-го лютого 2008 р. на сільских зборах в Білянці присутни голосували з перевагом єдного голосу за двомовними написами на інформаційних таблицях села: „Bielanka” - „Білянка”. Дальше рішення належало до Ради Гміни Горлиці, до якої належит Білянка, противники, єднак, зробили шум і справа продовжалася. Але 19 грудня 2009 р. повідомлено, же міністер Внутрішніх справ і адміністрації постановив вписати Білянку до реєстру місцевости о подвійних назвах. Другого липня 2009 р. при в'їзді до Білянки Гмінний уряд з Горлиц поставив двомовни інформаційни таблиці.

В липні 2008 р. в гміні Устя визначили дати референдумів. В селах: Конечна, Гладішів, Регетів, Новиця, Кункова, Бліхнарка, Ріпки - голосували за, лем в Ганчові більшіст била проти. В гміні Ропа - 14 грудня в Лоси на зборах 104 голоси проти, а 44 - за. Подібно било в гміні Санкова - в Маластові на зобраню

В селах Устянської гміни аж в вересни 2012 р. поставлено двомовни таблиці, але за кілька днів в Ріпках вандалі замалювали написане кирилицьом.

На жаль, наши «приятелі» дале вказуют своє правдиве обличя, што видиме актуальні в Вапеннім. Позитивне в тім того, же добрі знають, якого народу ми - лемки - галузка.

Фото з 12.IX.2012 р.

А колиси не било інакше

Єжи Достих о довоєнній події в Білянці в статті «Gdy zbliża się wrzesień - gawęda harcerska (fragment)», яка вказалася в суспільно-історичнім кварталнику „ŚLAD” Numer 2-3/2011 (19-20), str. 2-3, пише:

Droge na obozowisko, licząc kilkanaście kilometrów mieliśmy z Gorlic odbyć pieszo. (...) droga do wsi Bielanka zaczęła się wspinać pod górę. Wieś wyglądała biednie. Jej środek to kilkanaście domów, jeden sklep, ubogie zagrody porozrzucane po zboczach górskich, a wokół same lasy. I w tym miejscu, w tej wsi, zaistniał bardzo przykry incydent, który w dużym stopniu zmienił porządek naszego obozowego życia. Gdy druh opiekun i druh drużynowy udali się do domu leśniczego, by ustalić miejsce naszego obozu i uzyskać przewodnika, drużyna oczekiwała na ich powrót przed sklepem. Kilku harcerzy weszło do sklepu i zamówiło dla najbardziej spragnionych parę butelek lemoniady. Pijąc ją i rozglądając się dookoła zauważyliśmy coś, czego nigdy dotąd, jako młodzi chłopcy nie mieliśmy okazji widzieć. Oto szyld tego sklepu miał dwa napisy, jeden w języku polskim, a drugi w języku dla nas nie zrozumiałym. W tym momencie butelka po lemoniadzie rzucona ręką jednego z druhów uderzyła w szyld. Rozległ się brzęk tłoczonego szkła i właściciel sklepu wybiegł na zewnątrz. Staliśmy wszyscy jak wryci.

ЗВЕРНЕННЯ У КОНГРЕСУ СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛЕМКІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ПРЕЗИДЕНТА, ВЕРХОВНОЇ РАДИ ТА УРЯДУ УКРАЇНИ

акції «Вісла» були
планові масові
переселення та
повне розселення
населення, а також

Ми, які зібралися 12-13 травня 2012 р. у Горлицях на V Конгресі Світової федерації українських лемківських об'єднань, що об'єднує лемків різних поколінь, віросповідань та поглядів з території Польщі, України, Словаччини, а також лемківську діаспору у Канаді, США, Сербії та Хорватії, звертаємось до найвищих органів влади України, щоб питання засудження Сеймом Республіки Польща акції «Вісла» та ліквідації її трагічних наслідків піднімалося під час міждержавних зустрічей між українською та польською стороною.

V Конгрес проходить у 65-і роковини трагічних для нас депортацій, які розсіяли наше суспільство по чужих землях. Цим було розірвано його компактне проживання, ми втратили своє приватне та громадське майно, а також безповоротно - духовне та матеріальне культурне надбання. Слід зауважити, що ще до початку проведення депортації 1947 року Польський Комітет Національного Визволення та Уряд УРСР 9 вересня 1944 р. - підписали договір про обмін населенням, згідно з яким українці мали б «добровільно» виїхати на схід, натомість поляки зі сходу повернутись до Польщі. Декларована добровільність виявилась фікцією, тому що з території Польщі примусово було депортовано 488 тис. українців, у тому числі 70 тис. етнічних лемків. Договір про так званий обмін було підписано для того, щоб ще до початку Конференції в Ялті Радянська Росія могла підтвердити нові кордони Польщі.

Таким чином, наше населення було піддано асиміляції, яка у майбутньому мала призвести до повного зникнення цієї етнографічної групи. Безперечно, найбільш трагічною складовою

арешти і ув'язнення без винесення вироку, в понімецькому концтаборі в Явожні, 3873 представників нашої інтелігенції: вчителів, юристів, священників, лікарів, з яких 161 замучено до смерті.

Попри 50-ліття та 60-ліття акції «Вісла» по сьогоднішній день не було проведено повної політичної та юридичної оцінки тодішніх рішень та подій. Сенат Республіки Польща Ухвалою від 3 серпня 1990 р. засудив депортацію, також Президент РП в 1997 р. - засудив трагічні події того часу.

Останнім часом лунають заклики, які ставлять під сумнів трагізм та драматичність акції «Вісла», а також розмір матеріальних втрат депортованих осіб. Інститут Національної Пам'яті не стверджує нелегітимності акції «Вісла». Невирішеною проблемою залишається питання ліквідації культурних, матеріальних, суспільних, а також політичних наслідків насильницьких переселень.

Понад двадцятиліття демократичного ладу в Польщі не вистачило для однозначного та повного засудження діянь владного апарату тоталітарної системи. Тому ми, зібрані на V Конгресі СФУЛО, звертаємось до Сейму Республіки Польща прийняти: - Ухвалу про засудження авторів та виконавців обох етапів депортації, тобто в 1944-46 рр. і у 1947 р. акцією «Вісла», - ухвалити Закон про реприватизацію, а також - підготувати Програму ліквідації наслідків акції «Вісла» Польським Урядом, пропорційно до масштабу раніше застосованих репресій, які по сьогоднішній день зумовлюють становище нашої історичної меншини в Польщі.

**м. Горлиці, 12 травня 2012 р.
Делегати V Конгресу СФУЛО**

Właściciel zobaczył dużą grupę młodych harcerzy. Był całkowicie zaskoczony sytuacją. Nie wiedział czy było to działanie przypadkowe, czy celowe. Wreszcie zapytał: Kto to zrobił?

Któryś z harcerzy odpowiedział: To, to Jasiów!

- Dlaczego to zrobiliś?

Druh Jasiów, jeden z najmłodszych druhów odpowiedział śmiało:

- Przecież tutaj jest Polska, a ten napis był obcy! (...)

Тоти передвоєнні факти підтверджують білянчане 91-літній Осиф Чупик і 85-літня Штефанія Русиняк. Табір польських скаутів бив «Під Щобами», а власителем згадуваної крамниці на нижньому кінці села бив Петро Русиняк. (ред)

Думки по огляді п'єси „Лемко” Роберта Урбанського

8 вересня до Шимбарку біля Горлиц завитав театр ім. Г. Моджеєвської з Лігниць з спектаклем „Лемко” в режисерії Яцка Гломба. На самому початку довідали-зме ся од автора, же штука остала написана на основі оповідання лемка Михала Олесневича. Представління є умісцєвлене в Снітниці, а в головній частині на вигнанню. Драматургія в нїм велика – так, як тяжка наша доля, особливо од 30-х років ХХ ст. до гнеска. Вертаючи до п'єси, перша сцена зачинатся від питя кропки, можна тото одоброти так, якби то она била в нашім житю найважнійша, праві, же символом лемків, прецін, то принижливе для нас вшитких!!! Сам зас Орест - герой представління - барже припоминав жида, як лемка, лем бракувало му шапочки на голові. Зас музичний підклад до весіля і інших сцен, на певно не впроваджував в лемківський клімат.

Певно каждый з нас в таким представліню видит лем тото своє одчутя і виображіння о нашим житю. Здаєся, же автор і режисер п'єси дули разом в єдно, бо гідні ту стереотипів і

Спектакль „Лемко”

класичного польского смотріня на нас. Орест - то такий простий, поцтивий чловек, котрий тратится в тим вшитким, розриваний медже поляками, українцями, росіянами, а по вигнанню юж лем жиє під тиском поляків. Має троє діти, а вшитки інши, każde пішло в свою сторону і не триматся свого, но може, за винятком єдної дівки. Як би-зме тото одбєрали, же так є по 1947 році, то гнеска з нашої великої, богатой культури і українско-лемківської нації юж би нич не остало. В драматичній сцені син Ореста має до нього претенсії, же лем жиєме мартирольогійом і плачєме над собом, а прецін, во світі загинули векши культури - маїв, ацтеків і 6 мільйонів поляків під час II світової війни, то на певно сучасні векши стради, як наша.

Дражливих і драматичних тематів напевно не повинно ся уникати, але треба їх представляти розважні - ту забракло спокою, ширшого і вникливого посмотріня на нашу історію, сучасні емоції і лем емоції. В драматичних моментах герої, українці з УПА і росіяне бесідують своїм мовом, шкода, же для противаги Орест і його найближши не озиваються хоч кус по-своєму. Видно, же Орест мав малий вплив на виховання діти. Виховувалися они в польских школах під тиском неприхильного нам оточіння і так вказано виховане перше покоління нашої молодєжи на вигнанню. Бо як можна зрозуміти, зараз на початку, бесіду вітця з дітми: „Tamta historia mało wciaga,” - повідат син, а отец **одповідає**: „Ja mam tylko taką!”. Потрапилися тіж автори в історію, бо тоталітарні системи николи не били разом в єднім часі і місци, так як нам тото вказано. Думам, же родина Ореста і його Ганці та їх діти нияк не передставляють нашу пересічну родину - бо тоти діти сучасні засмотрєні лем в себе, єгоцентричні, нияк не зв'язані з нашою традиційом, бесідують медже собом образливо, же аж прикро слухати. Певно, же зме не вшитки такі святи, не можна тіж вшиткого ідеалізувати, але з той п'єси не є для нас нияких добрих видоків.

Треба пригадати, же прем'єра „Лемка” одбилася в 2007 р., на 60 років нашого вигнання. Цікаво, же по 5 роках зас вертатся до того, в 65-ти роковини трагедії, а з показаного театру можна внескувати, же УПА і українські впливи на Лемківщину били причиною нашої трагедії. Здаєся, же комуси така теза є потрібна, жеби вкрити правду, же вигнання так насправду мало за ціль зліквідувати проблему української нації в Польщі.

Я особисто по тим представліню не ідентифікуюся з Орестом і його родиною. Найбарже задумуюся над тим, як нас по тій п'єсі будут спостерігати поляки, котри по 65 роках од вигнання припомнут си о нас і для них буде то друга част нашої долі. Але што по обізнанню „Лемка” подумают тоти глядаче, для котрих буде то перший урок з лемківства!?

Штефан Гладик

Щиросердечно дякую
Редакції **Ватри**,
Головній управі Об'єднання лемків
та всім за вітання з нагоди захисту
докторської дисертації та одержання
звання доктора богословських наук.
о. д-р Аркадій Трохановський

Повертаючись до написаного

У журналі Ватра № 3/2011 на сторінці „Перезераме стари фотографії і документи” була розміщена інформація з фотографіями про 120-ліття від дня народження Григорія Хомковича, яку написав проф. Микола Мушинка. Він ствердив, що Хомковича вважають словацьким вченим. З тієї короткої інформації довідуємося, що була то визначна людина, про яку пишуть всі словацькі енциклопедії, але зовсім невідома серед нашого народу. Нашим обов’язком є повернути пам’ять всіх видатних наших земляків, бо сусіди не розпитують про походження, коріння даної особи, а попросту приписують видатних осіб собі.

Постараюся коротко поширити інформацію, написану проф. Мушинкою і подати мені відомі дані про високовченого, його родину, а також про мого діда Йосафата Скірпана - двоюрідного брата Григорія Хомковича. Коли Григорій приїхав до Горлиць, то місцева влада дала йому службову дорожку, яка завезла його до Прегонини. Вдома були фотографії його і його родини, було багато предметів, які Григорій привозив як презенти. Серед них був золотий годинник і вічне перо з 21-каратового золота для мого тата.

Григорій Хомкович був здібним хлопцем, добре вчився, родина йому допомагала, а найбільше найстарша сестра його мамі Анастазія - мати Йосафата (мого діда). Середню школу розпочав у Горлицях, а закінчив у Новому Санчі. У 1917 р. виїхав вчитися до Відня і Брна та й не повернувся на Лемківщину.

Під час II світової війни німці питали про нього, до нас доходили вісті, що його нібито мали арештувати. Григорій після закінчення війни залишився у Чехословацькій державі, там були більш сприятливі можливості науки і праці для русинів, ніж у Польщі. Не нав’язав контакту з родиною, а нас з Лемківщини депортували, але напевно відома йому була наша доля.

Дуже цікавою і доброю людиною був Василь Хомкович, брат мамі Григорія і Йосафата. Він ще в молодому віці виїхав до США, там одружився з дівчиною з села Радоцина Горлицького повіту, з якою мали 10 дітей. Всі є на фотографії разом з невістками і зятями з нагоди 50-ої річниці

шлюбу (на початку 50-их років XX в.). Після війни Василь дуже часто писав до нас, а особливо після 1947 р., щоби підтримати нас духово. У листах переважно був як не один, то кілька зелених. Перед вигнанням у 1947 р. отримали ми протягом двох тижнів 2 посилки, кожна по 15 кг, із взуттям, одягом і харчами. Була то для нас необхідна поміч, після п’ятилітньої війни людям бракувало засобів до життя. Але недовго довелося нам тішитися з американської допомоги, бо десь через два місяці від нашої депортації на західній землі, прийшов злодій, весь одяг і взуття забрав і діда брутально побив.

Під час другої РП Василь Хомкович зібрав у США понад 250 доларів і передав їх дідові Йосафатові – війтові села, за які було збудовано гарну школу, що служила мешканцям села, у ній і я навчався (1942-1947). За громадянську діяльність надано йому золотий хрест заслуги.

Мій дідо Йосафат був чудовою людиною, великим моральним авторитетом, вразливим на людську кривду. Народився в 1879 р. в Прегонині, його тато помер в молодому віці, тому він був змушений перейняти на себе всі проблеми, пов’язані з господарством і родиною. Оженився в сусідньому селі Мацині з дівчиною з мішаного польсько-руського роду, жили в гармонії, мали двох дітей: Олександра і

Єву. У 1914 р. покликано його до Австрійського війська і бере участь у битві під Горлицями. Попадає в російську неволю, вивезений до Дніпропетровська на Україну, де працює у приватній фірмі. Там його застає громадянська війна - лютнева революція 1917 р. Наслідком того було введено федеральний лад, надання прав і автономії народам, які творили царську імперію. На жаль, в місяці жовтні того ж року наступив жовтневий переворот, внаслідок чого створюється „совєтський рай”. Дідо був свідомий того, що діялось і не мав сумніву, по якому боці ставати. Був свідком боротьби русинів-українців за свободу і незалежну державу, а особисто прихильником Симона Петлюри. Повертаючись додому, привіз з собою книжку „Історія Руси-України”, яку бабуса Анна кинула до вогнища разом з золотим хрестом, бо боялася наслідків, які могли нас спіткати за цю книжку, а, може, й тому, що вже доходили відомості, що в Освенцімі людей забирають з вагонів до карного табору. Коли

Йосафат Скірпан

книжка почала горіти, прилетів жовнір з охорони і розпитував чому так вогонь горить і хто та що там кинув. Це діялося в Загорянах 20 червня 1947 р., де чекали ми в жахливих умовах понад 10 днів в болоті, на дощі під голим небом на підставлення вагонів. Побойовання бабусі Анни виявилися дуже реальними. В Освенцімі з нашого вагону забрали дідового зятя, а з сусіднього - Івана Хомковича, близького родича діда, його 18-літню доньку і повели під ескортом до лікаря, викрикуючи, що ведуть к.... бандеровську. По допитах дівчина повернулася до вагону, а її тато повернувся до родини аж через 8 місяців з Явожна, до старої зруйнованої хати на вигнанні. Дідо помер у червні 1958 р., прожив на чужині з тавром баніта 11 років.

Йому не було дане повернутися на своє у Перегонину, не зі своєї волі залишився назавжди вигнанцем. Відійшов в засвіти, так спокійно, як жив. Його гідність доцінили також мешканці Буковіц, які багатолюдно прибули на похорон. Через п'ять місяців поспішила за ним бабуся, подібним чином закінчила мандрівку по цьому світу. Спочивають на цвинтарі в селі Буковіце, повіт Міліч.

Мій дідо Йосафат був свідомий свого національного походження, багато читав, мав контакти з поважними людьми, зокрема з Григорієм. Проживав кілька років у місті, читав пресу, пережив революцію - це все мало великий вплив на його свідомість. Був русином і ніколи не робив різниці між українцями, які живуть, напр. біля Полтави, а тими з Гуцульщини чи Лемківщини. Може, це й краще, що дідо не почув написаного проф. Мушинкою, що в Словаччині „перехрестили“ Григорія Хомковича і прийняли його до свого етносу, тепер називають його своїм вченим. Пишуть правду про місце народження, а цілком „забувають“, що був русином - українцем з Лемківщини.

Велике визнання належиться мешканцям села Бортного, Горлицького повіту, які Дмитрові Бортнянському поставили пам'ятник як великому композиторові, їх односельцю, якого росіяни приписували собі.

Гарно це описав польський письменник і публіцист В. Фельдман ще в 1902 р., а нам треба подумати, як вшанувати пам'ять про Григорія Хомковича. Дитина-півсирота з убогої Лемківщини йде в світ і серед інших народів досягає великих наукових успіхів і місце в енциклопедіях. Привернімо про нього пам'ять серед нас.

Михайло Скірпан
Вроцлав

Роздуми, в 65-ту річницю акції „Вісла”, над постановою Підкарпатського воєв. у справі УПА

Напередодні Нового року численні друзі, різні заклади і підприємства, сусіди і різні народи вітають один одного і бажають кращої долі в Новому році і це надзвичайно гарна традиція. Сеймик Підкарпатського воєводства у Польщі замість привітати українців одноголосно 28 грудня 2009 р. прийняв рішення односторонньо засудити злочини Української Повстанської Армії (УПА) на т. зв. Східних Кресах, тобто на корінних українських землях, на яких Санаційна Польща панувала у міжвоєнний період. При цьому замовчуючи злочини проти тисяч українців, закатованих загонами Армії Крайової (АК) та іншими військовими групами на етнічно українських землях, в тому й у Підкарпатському воєводстві. Важко збагнути, яку ціль ставили собі депутати, голосуючи за таку, м'яко кажучи, непродуману постанову. Найімовірніше їм ішлося про те, щоб дискредитувати українські визвольні змагання, бо це вже не перша спроба з польського боку. Невже ж Польща хоче дораджувати Україні, кого вважати своїм героєм, а кого зрадником? Можна б запропонувати тим депутатам, щоб замислилися об'єктивно не тільки над минулим наших народів, але поглянули тверезо в сьогодення та в майбутнє. Не слід жити старою історією Польщі, скроєною за імперським мисленням. Наспіла пора вибратися із тенет такого проімперського мислення, як і з комуністичних наскрізь брехливих міфів. Правдою є, що наші взаємини протягом багатьох століть були різними, була мирна співпраця і були часи, коли брящала зброя, горіли села й лилася невинна кров. На мою думку, на сучасному етапі є всі можливості для того, щоб розвивати співробітництво в усіх ділянках політичного, економічного, наукового й культурного життя і старатися про справедливе співжиття. Уроки історії треба неупереджено засвоювати і треба чинити так, щоб криваві сторінки ніколи не повторювалися серед наших народів. Кажуть: „Згода будує, незгода – руйнує”, є й таке прислів'я: „Не уб'єш духа, ні душі, ні указом, ні мечем”. А прийнята Підкарпатським Сеймиком ухвала є не лише цинічною, але є вершиною лицемірства, бо вона за своїм змістом є антиукраїнська і односторонньо захищає жертви польські. На жаль, такі „ухвали” до будівничих наших добросусідських взаємин не можна віднести. Така одностороння „ухвала” глибоко обурює не лише

українців. Кращі мислителі польського народу костеніють перед таким ганебним вчинком. Можна сказати, дивує її тенденційний зміст, який, до речі, своєю агресивністю спрямований проти самих поляків. На думку Зигмунда Фрейда, такі агресивні імпульси є не що інше, як прояви руйнування добросусідських відносин і закликів до братовбивства. За Фрейдом, можливо, ця постанова є ще одним актом, який має нав'язати свою точку зору, не дивлячись на правдиву і реальну дієвість. Це дуже небезпечний поєдинок, який являється словесним уколом так сильним і небезпечним та значно страшнішим, ніж поранення від залізної стріли (...).

Ми свідомі того, що ця справа значно глибша і вона не починається з УПА і на цій темі вона не вичерпується. Ставлення поляків до українців починається з неповаги і непошани як до народу, так і до національних цінностей, а зокрема жорстока ненависть до героїв України. Постає питання, чому ж Сеймик не засудив ксьондза Кубалі, який у 1714 р. опрацював „План на знищення Русі”, чому не засуджено трилогії Г. Сенкевича „Вогнем і мечем”, яка наші взаємини не зміцнює і спотворює? Чому не засуджено інтернованих військових таборів українських воїнів УГА та УНР у 19-20-х рр. XX ст., де умови життя призвели до масових смертей? Чому не засуджено вандалізму пацифікацій в Галичині в 30-х рр. і руйнування українських шкіл та українських церков у 1938-39 рр. на Холмщині, Підляшші і Волині? Чому не засуджено катівні в Березі-Картузькій, чому врешті не засуджено концтабору в Явожні та чому акція „Вісла” досі не знайшла повної правової оцінки з боку Польського праводавства? Ставлячи ці питання, я не намагаюся розпочинати торгу чи пустої полеміки. Занадто болючі є рани обох народів, щоб ми сміли ними шахувати чи торгувати. Своєю статтею намагаюся закликати тих, хто запаморочений отрутою ненависті і до тих, кому національна честь і гонор не дозволяють бути об'єктивною людиною. Яке страшне безумство говорити про кривди однієї сторони. Подумаймо, лише в одному Грубешівському повіті від 26 травня 1943 р. до 22 травня 1944 р. відділи АК брутально вбили близько 4 тис. українських селян і при цьому дощентно спалили 52 села. Лише в одному селі в Пискоровичах Ярославського повіту вбито біля однієї тисячі українських селян, в селі Павлокома з 3 на 4 березня 1945 р. відділ АК замордував 367 селян. Та не лише АК, ВіН, БХ, але регулярна Польська армія в Підкарпатському воєводстві в селах Люблинець Старий і Новий, Гораєць Любачівського повіту, в Завадці Морохівській Сяніцькому повіті, в селі Березка Ліського повіту та в інших місцевостях

залила кров'ю величезні простори нашої землі і зруйнували численні культурні цінності та безкарно провадила вбивства та тортури. У селі Березка польські вояки зігнали селян похилого віку, жінок, дітей до приміщення, заблокували входи й виходи та живцем їх всіх там спалили. У 1943-1947 рр. в Підкарпатському воєводстві лише з Перемиської єпархії було знищено 84 греко-католицькі священники з родинами. Немає в людській мові слів, за допомогою яких можна було б вірно передати варварство катів й зойки наших жертв, а в тому вмираючих у пекельному вогні невинних людей в с. Березка та біль катованих і вмираючих наших душпастирів.

Не можна не згадати, що останнім часом злочинно-пропагандистську антиукраїнську діяльність провадить кс. Тадеуш Ісакович-Залевський, який використовує усі доступні йому засоби масового переказу та проповіді і безпідставно очорнює українців. Його діяльність нагадує нам кс. Францішка Журавського - відомого ватажка АК, який особисто dokonував численних егзикуцій на українцях Закерзоння. Невже ж ці злочини не входять до компетенції Підкарпатського сеймику? Недарма Т. Шевченко писав: „Неситі ксьондзи, магнати нас порізли, розвели, а ми б у мирі жили, подай же руку козакові і серце чисте подай”. Але того чистого серця не подає козацькій нації згадана постанова. Кажуть, шкода апелювати до віри, коли її нема. Коли я з шаною хилю голову перед пам'яттю загиблих українців, одночасно хилю голову перед усіма, хто впав у цій кривавій братовбивчій війні. Тому тих трагічних подій не можна ігнорувати і перетягати лише лини то в один, то в другий бік, щоб не творити відчуження і не поглиблювати ворожнечі. Знову зроджується питання, хто ж спровокував ці трагічні події між українцями і поляками на т.зв. Кресах - Волині і Галичині, на українській відвічній землі?

Україна завжди була джерелом сили для того, хто був її другом і перетворювалася в джерело нестабільності, коли дружні обійми ставали для неї ведмежими. Як відомо, горезвісний пакт Молотова-Ріббентропа поділив поконану Польщу між Німеччиною і Советським Союзом. Еміграційний польський уряд у Лондоні ніяк не хотів примиритись з втратою так званих „східних кресів”. Нам відомо, що санаційний уряд Польщі на тих кресах осаджував колоністів, полонізував місцеве населення. Польські теоретики твердили, що через сильний вплив польськості, включно з поліційним, військовим і податковим терором та римо-католицьким кліром, за короткий час Волинь мала стати вповні польською землею. У цьому напрямку велася цілеспрямована і безкомпромісна робота. Серед поляків існувала

внутрішня заборона виїзду з цих земель. Мовляв, без поляків Волинь не буде польська. У багатьох селах, де жили поляки, створено відповідні боївки, т. зв. „пляцувки”, які навіть почали нападати на переважаючу українську більшість на цих землях. Звичайно, негативний успадкований вплив по санації залишив свій осад між українцями і поляками. Цю ситуацію використовували німецькі окупанти та советські партизани. Коли в березні 1943 р. українська допоміжна поліція пішла в українське підпілля, тоді німці їхні місця заповнили польською поліцією, яка твердо підтримувала окупаційну політику німців на Волині. Вона допомагала їм вивозити на роботи українців у Німеччину, збирала контингенти, переслідувала й ув'язнювала українських патріотів та вела відкриту боротьбу проти українських партизанів. Така політика польських колабораційних сил не могла не викликати негативного ставлення до поляків з боку місцевого українського населення та, зокрема, українського підпілля, яке провадило безкомпромісну боротьбу з окупаційним режимом. Командування УПА неодноразово зверталося до польської сторони з відозвами про припинення антиукраїнських акцій в різній формі. Особливо йшлося про те, щоб поляки припинили співпрацю з окупантом і перестали йому передавати інформацію, яка допомагала німцям завдавати сильні удари по українському підпіллі. На це з польської сторони не було очікуваної реакції і на тому тлі народжувався терор і протистояння. І тут на джерело конфлікту треба глянути об'єктивно і без упереджень дати йому справедливую оцінку. Наша доба висуває цілий ряд запитань, які потребують правдивої відповіді, і вірю, що така відповідь буде. На такі непередумані акти, сподіваюся відгукнуться українські діячі, політики і вчені. Прошу повірити, людина у своїй хаті перед лицем зла може залишитися доброю лише до певної межі, після якої на зло вона мусить відповісти злом. (...)

Ярослав Стех

З нагоди захисту докторської дисертації

Вітаємо Всечесного Отця
Мирослава Драпалу

Бажаємо доброго здоров'я, радості,
подальших успіхів у священничому житті
та Божого благословення

Редакція **Ватри** Головна управа ОЛ

На захист Лемківської ватри

Юрій Бача побував на XXX Лемківській ватрі в Ждині вперше і то лише пару годин. Не бачив ні сотої долі з її трьохденної програми. Не мав у руках навіть прекрасно видану 24-сторінкову друковану програму фестивалю (її можна було купити в кіоску). Свою доволі об'ємну статтю в „Новому житті” (2012, ч. 16, с. 2) він починає словами: „Маю багато вражень, якими хочу поділитися”.

Всі його враження торкаються оцінки лише одної супровідної акції фестивалю – „Круглого стола” на тему „Лемківські перспективи на ХХІ вік” (який автор чомусь називає “прес-конференцією”; прес-конференція відбувалася в іншому часі й в іншому місці). Та й тут у нього переважають загальновідомі й часто повторювані істини, не пов'язані з Лемківською ватрою.

У цілому він дає фестивалю позитивну оцінку, однак свої враження від короткого перебування на Лемківській ватрі узагальнює висновком: „Своїм організаційним та й кількісним рівнем Лемківська ватра ще не досягла рівня Свидницького фестивалю”.

Як людина, що побувала майже на кожній Лемківській ватрі і майже на кожному Свидницькому святі, дозволю собі не погодитися з таким висновком.

Лемківська ватра перевершила Свидницький фестиваль і організаційним, і кількісним рівнем. Тут щороку відбувається щось нове. Цього року була новою майже вся концепція. Глядачі мали змогу бачити на сцені десять концертів, що в них виступало понад тридцять колективів та індивідуальних виконавців, з того більше половина з-за кордону, головним чином, з України. Причому йшлося про високоякісні професійні та самодіяльні колективи та індивідуальних мистців. Свидник зможе дозволити собі запросити з-за кордону максимально два-три колективи.

XXX Лемківська ватра була приурочена 65-річчю насильної депортації лемків з рідних земель (акція „Вісла”) і ця тема резонувала на кожному кроці. Шефство над фестивалем взяли Президенти Польщі та України – Коморовський та Янукович, надавши йому таким чином державного значення. Оба вони у вітальних листах засудили нелюдську акцію „Вісла”.

Цього року на сцені виступала понад тисяча людей, а за програмою слідкувало майже десять тисяч глядачів. І учасників, і глядачів було більше як на цьогорічному Свиднику. Більшість глядачів і виступаючих, як і в попередні роки, днювала і ночувала тут же на Ватряному полі – в палатках,

автобусах та автомашинах. З палаток над амфітеатром можна було завдяки прекрасному озвученню слідувати за програмою на сцені майже без перерви (навіть у дощову погоду). У Свиднику площадок для поставлення палаток, які б привабили, зокрема, молодь з інших міст та з-за кордону, нема. Програма Лемківської ватри охоплювала різні змагання, художні виставки, наукові конференції, театральні вистави, обирання „Міс Лемковини”, демонстрацію фільмів з лемківської тематики, презентацію книжок тощо. Ю. Бача нічого цього не бачив.

На ватряному полі щороку прибуває якийсь новий об'єкт. Тут є десятки шатер, прилавків і кіосків, у яких, крім сувенірів, можна придбати найновіші книжки, аудіо та відеокасети з Польщі та України, високоякісні ікони, скульптури та інші твори образотворчого мистецтва, ремісничі вироби, посмакувати лемківських страв. Та, головне, тут протягом трьох днів і ночей панує неповторна лемківська атмосфера, дух солідарності: пісні, танці, музика. А створює цю атмосферу головним чином, молодь. У Свиднику майже нічого подібного немає. За останні двадцять років в ареалі амфітеатру нічого не змінилося. Та й програма йде за стереотипами, успадкованими ще з комуністичного періоду. Отже, Свидницькому „Святу культури” є чому повчитися від Лемківської ватри у Ждині.

Дивує мене і така заява Ю. Бачі: „В меншій мірі (ніж за Свидницьким фестивалем – М.М.) я слідував за розвитком Ватри і теж радів, і переживав... Бо й тут є таке, що варте критичного погляду”. Я не розумію, як може мати „критичний погляд” на фестиваль людина, яка його ніколи не бачила?

М. Мушинка

Навіть трагедія не єднає (Далека дорога до єднання)

Пройшла XXX Лемківська ватра у Ждині. Погода була прихильна учасникам Ватри, яких прибуло дуже багато. Тішить те, що Лемківщина надалі приваблює своєю красою, рідна земля притягає всіх розсіяних по світі лемків та й не тільки їх. Ювілей - це нагода до рефлексії. Не хочу тут оцінювати, ані писати про художню програму. Про це, сподіваюсь, будуть позитивно писати інші. Хочу у своїй статті написати про релігійний аспект, який має місце під час Ватри, про панахиду біля Хреста.

Ювілейна XXX Ватра відбулася в рік відзначення 65-ої річниці акції „Вісла”. Такі події повинні нас єднати, назалежно від того, до якої Церкви ми належимо, так думаю. Те, чого

досвідчила Лемківщина та землі Закерзоння 65 літ тому, є трагедією усіх мешканців цих земель: греко-католиків та православних. Щорічно біля Хреста правилась панахида, так би мовити, екуменічна, тому що правили її отці православної та греко-католицької Церков. Думаю, це дуже позитивно сприймалося усіма нашими вірними. Цього ж самого сподівався я у цьому році на знак зрозуміння спільної трагедії.

Однак, на жаль, сталося по-іншому. Ще перед молитвою дійшла до мене інформація, що священики православної Церкви відмовилися від спільної молитви. І справді, так було. О визначеній годині панахиди за жертви акції „Вісла” та концтабору у Явожні відправили Владика Володимир Юшак та отці з греко-католицької Церкви. Поруч них, збоку стояли отці православної Церкви. Опісля панахиди три священики православної Церкви попросили благословення у Владика Паїсія на відслуження Молебня, який завершено многоліттям. Священики відправляли, а Владика Паїсій стояв поруч. Після Молебня покладено землю в урні з явожнянського концтабору під Хрестом Пам'яті жертв депортації. Чи якраз перед такою подією личило співати Многая Літа? Особисто не вмію зрозуміти цього намірення у такій формі, хоч звичайно отці православної Церкви мали таке право. На мою думку, можна було разом відправити панахиду за жертви акції „Вісла”, якщо це є місце пам'яті жертв депортації. Але хіба йшлося про те, щоб не віддати разом пошани всім жертвам акції „Вісла”. Довелося потім чути, що моральне право не дозволяє правити спільної панахиди православним з греко-католиками. Яке це моральне право не дозволяє на спільну молитву християнам? Котра це Божя Заповідь? Це має бути виправдання? Питаю як християнин, бо я не вмію собі того пояснити... До цього часу можна було відправляти разом. Чи моральне право змінилося, змінилися Божі Заповіді? Чи тим самим започатковано нову традицію на Ватряному полі? Кожний буде молитися окремо? Чи це християнське свідоцтво? Якраз панахиду чи молебен можемо разом відслужити, священики двох Церков, літургію ще ні, тому що не маємо євхаристійної єдності. Однак, як священики повинні ми шукати дороги до зближення, до єднання наших родин, особливо тих мішаних з двох Церков. Чи таким чином маємо ще раз ділити Лемківщину і так сильно визначати свої позиції? Молитва має нас єднати, а того забракло в тому місці. Акція „Вісла” знищила матеріальне добро Лемківщини, а тепер у рік відзначення цієї сумної події не знаходимо нагодити до духовного поєднання! Виглядає, що на Лемківщині немає бажання діалогу. Хто тепер, через 65 років після акції „Вісла”, чинить кривду Лемківщині? Чому немає дороги до взаємного зрозуміння? Навіть

на Ватряному полі при Хресті не можна було відслужити спільної панахиди? У суботу на сцені Владика Паїсії оголосив, що в неділю у православній Церкві в Ждині буде відслужена панахида за жертви акції „Вісла”, але з греко-католиками не можна було відслужити? Питаю, чому не шукаємо такого екуменічного зближення, чому не спонукуємо до християнського єднання всіх лемків? Не закликаю переходити з однієї Церкви до другої. Маємо свої Церкви і за їх посередництвом реалізуємо свої духовні потреби. Христос, якого проповідуємо, закликав до єдності! І це зобов’язує нас, священників, шукати єдності між людьми. Якщо не можемо служити спільної літургії, то повинні ми об’єднуватися там, де це можливо, для духовного добра наших вірних та наших родин. Це буде спонукало до взаємного пошанування наших Церков. Як пригадую собі, то від 60-тої річниці акції „Вісла” можна було відслужити разом панахиду. Що помінялося з того часу? Жертви акції „Вісла” поділено на кращих та гірших, гідних і не гідних спільної молитви? Чи так маємо розуміти нове моральне право?

Пишу ті слова як душпастир, який нащодень зустрічається з проблемою пошани до інших, та постійно шукає вдалого методу праці з мішаними подружжями для взаємного добра. Чи така постава відчуження помагає? Думаю, що ні. Лемківська ватра - це свято культури. Культура об’єднує людей, які вміють разом і співати та гуляти, і не дивляться на церковну приналежність. Чи по такій поставі, яка мала місце біля Хреста, кожний має йти в свій куточок і співати в своєму колі віроісповідання? Чи це також приклад для мішаних подружжів, щоб не сідати разом до стола, а кожний окремо? Релігія повинна нас єднати. На Ватру приходимо, щоб бути разом. Кому залежить, щоб ділити лемків? Не вмію того зрозуміти, що молитва за жертви акції „Вісла” не єднає, а ділить.

о. Аркадій Трохановський

Ватро, Ватро, Бог тя створив...

XIV Всеукраїнська Ватра “Дзвони Лемківщини” вдалася. Свято вийшло масштабним, переповненим подіями та емоціями і надовго закарбується у пам’яті усіх, кому пощастило на ньому бути присутнім.

Основу концертної програми, як завжди, становили народні самодіяльні колективи. Такі учасники як Народний аматорський хор „Лемківська студентка” з м. Борислава, обрядово-

фольклорний колектив „Барвінок”, Микулинці Тереховлянського району - це дуже вдалі приклади доброго виконання добрими людьми відомих і малознаних лемківських пісень. Феєрично, як завжди, виступила Аничка. Лемківські пісні вона співає особливо вдало з її гарним голосом і добрим музичним аранжуванням. Гурт “Дзвони” з Коломиї теж дуже органічно вписався у фестивальний дух і продовжив розпочату Аничкою танцювальну забаву для усіх присутніх лемків при сцені. Власне такою є основна мета Ватри - побачити, почути, відчуті і запам’ятати, щоб надалі повторювати, відтворювати, творити і популяризувати культуру найбагатшої, за словами Лесі Українки, етнічної групи українців - лемків. На жаль, склалося враження, що не всі учасники розуміли, куди потрапили. Деякі з них демонстрували шароварщину, як це прийнято у наших урядових подіях, які критикуються всіма і кожним. Окремі виступи були настільки недолугими і настільки не

вписувалися в атмосферу свята (як от “дівчата у зеленому” та виступи циганів), що створювалось враження, що ми на рекламній акції біля супермаркета, а не на святі лемків. (...)

Російська мова є символом тоталітаризму і шовінізму, символом відкидання всього українського, символом радянськості у тому найстрашнішому її прояві. Саме тому настільки бурхливе обурення викликало включення запису російською мовою ді-джея із Петербурга на дискотечному вечорі напередодні відкриття Ватри при сцені “Ватрочка”, яка була створена для виступів наших наймолодших учасників.

Дивно, що “Дзвони Лемківщини” не перебрали досвід найдавнішої лемківської Ватри у Ждині, де для дітей є багато перевірених часом забав, розваг та конкурсів. Можна було б одягнути їх у халати, дати їм олівці і фарби і виділити певну площу, де б вони могли втілювати свої мрії, фантазії та бажання. Не вистачало також і спортивних змагань, у тому числі і для дорослих. Тут також

можна перейняти досвід у ждинської Ватри, де такі конкурси існують роками - командні змагання з футболу, баскетболу і волейболу, шахи, розпилювання колоди на швидкість та інше. Велике зацікавлення викликає також конкурс "Міс Лемковини".

Вдалою і багато наповненою була, як завжди, лемківська вулиця з представленими на ній мистецько-художніми творіннями кожного району Тернопільської області. Тут же поряд стояли народні майстри і виготовляли ляльки-мотанки, писали писанки, викувували різноманітні речі та виліплювали з глини посуд. Мабуть, було б добре, щоб зі сцени повідомляли, що на Ватрі є такі майстри, бо не всі знають, де їх шукати, не всі навіть знають про їх існування.

Надзвичайно приємно вразила велика кількість представлених для дегустації суто лемківських страв. Киселиця, бандуряники, гурулі, лемківське мастило, палюнка. Якщо хтось із присутніх ватрян не знав жодного лемківського слова, то тут він міг би не лише вивчити велику їх частку із кулінарного мистецтва, але й отримати рецепти страв для приготування їх вдома. А запропоновані страви супроводжувалися приємним обслуговуванням та були повноцінним обідом з неповторним смаком, який зовсім не хотілося псувати чимось звичним і буденним. (...)

Не хотіла згадувати офіціоз, але приємно відзначити, що деякі з наших народних обранців також відвідали Ватру не для реклами чи відбуття офіційного номера на сцені, а тому що по-справжньому зацікавлені і захоплені усім

українським, особливо лемківським. Шкода, що наші очільники так мало часу проводять з нами на таких подіях.

Особливу увагу потрібно звернути на людей, завдяки яким і для яких насамперед організоване усе дійство. Мова йде про наших найстарших ватрян, наших справжніх лемків, народжених на Лемківщині, наших найбільших життєвих і моральних авторитетів. Неможливо було відвести

погляду від того, як вони тріпотіло ловили кожне лемківське слово зі сцени. Як вони раділи зустрічам з односельчанами. Як вони хочуть побільше і подовше бути тут. Серце розривається від усвідомлення, що ми не можемо реалізувати усі їхні бажання. Не можемо для них перетягнути усю їхню рідну землю сюди. Що ми взагалі для них так мало можемо зробити. Але вони вже самі багато чого зробили. Зараз вони у себе на Лемківщині, вони перенесли і побудували її тут і ми безмежно щасливі, що вони з нами.

Олеся Щерба

к. соціол. н., доцент м. Львів

Не Зелений клин!

Хто гнески іщи пам'ятат Ваня Гунянку, котрий пред першом світовом війном викликав велику заверуху русифікації старинних руснаків? Частинно ся му тото удало, але лем по Висову, в котрій, і дальше на схід, в більшости мала свої впливи „Просвіта”. Іван Вислоцкий, народжений в Лабові, не бив вовняном гунянком, як сам себе назвав, лем человеком вченим в нечисленній нашій інтелігенції, бо закінчив санчівську 8-літню гімназію, а поза тим мав талант поета, письменника, журналіста, гумориста з превагом політики, незнаной до той пори русинам. Як вернув з австрійского Талергофу чувся мучеником святой царской Росії. А же така Росія юж не істніла од жовтневой Революції - нич му тото не перешкаджало в діяльності. Ваньо Гунянка не бив самітником в своїй діяльності, мав дост дуже своїх прихильників, котри втіляли його ідею, де ся дало, а пред вшитким в громадских хорах, бо добра патріотична пісня найскорше заволодіє людским розумом. На сцені в Лабові і околичних селах мали місце нови російски “гіти”, таки як: „Волга-Волга, мать родная, Волга - русская река... и что б не было раздора между русскими людьми”; “За последнюю пятёрку найму тройку лошадей...”; “Полным полна коробушка, есть в ней ситец і парча...”; “Я Сибири не боюсь - Сибирь тоже русская земля...” і т.д. Але найбільшим „гітом” тамтих часів біла пісня царской армії, за котру в Союзі можна било дістати 10 років покути в дакотрим лягри на Сибірі. Але в демократичний Польщі можна било ей співати навет в Горлицях на ярмаку. Поляки з іронією смотрилися на дивацтва своїх сусідів і затерали руки, же удалося їм вкінци пустити русіна на русіна. Жеби зрозуміти мало грамотного

лемка тамтих часів, треба йти раз ей заспівати: „Оружие на солнце сверкает, под звуки лихих трубачей по улице, пыль поднимая, проходит полк гусар-усачей. Марш вперед - Россия ждёт величия и славы. Звук лихой зовёт нас в бой, да, наливайте чары”. В тим самим часі, в московском ресторані гостили нашого Ваня чорним кавйором байкальського есьотра, при голосній музиці: „Широка страна моя родная...”, а на десер напився доброго грузинського вина і аж втовди показали му взоровий потьомкінський колхоз, в котрим люде жили і працювали насправду як в раю. Нич дивного, же Гунянка прекрочив вшитки можливости і агітував, жеби лемки добровільно залишали бідну Лемківщину, їхали до багатой Росії. В найвищих польських урядах, як і в совітским консуляті, складав свої „послання”, жеби лемків примусово преселити на „Зелений Клин”, котрий є на далеком російским сході (над Тихим океаном). Як знаме, нич з того не вишло, не лем зато, же лемки ани не думали залишати рідну землю і йти в далеку незнану чужину, але й зато, же як польський, так совітський уряд виляв на горячу голову Ваня відро зимной води, а його подання шмарили до смітника. В половині 20-х років Гунянка поїхав до капіталістичной Америки, в котрій насправду зробив кар’єру медже збогаченом юж лемківском зарібковом еміграційом. З його ініціативи Лемко Союз купив атракційну випочинкову оселю, котру названо “Лемко-парк”. Довги роки лемки Америки і Канади купалися в небеским, як погідне небо, басені, пили „гайбол” і співали Гунянці „Многая літа”. В 1943-м році з ініціативи Гунянки, Лемко Союз за тяжки пінязі купив для Красной армії бойовий танк, котрому дали імено „Лемко”. До гнески ніхто не зна, а і не буде знав, ци панцерник „Лемко” згинув геройском смертьом під дакотрим Курском - ци може йти готівком втопився в кішенях мафії. Тото не передбачив сам Гунянка - не знав по-англицьки. Як закінчилася друга світова війна, американський уряд повідомив Гунянку, жеби по-доброму опустив їх край. Поїхав до свойой Лабови, але в його хижі жили юж чужі люде. Поїхав до свойой Росії з надійом, же як комуніста, буде дальше в пошані. Але в українским Львові хтоси погрозив му пальцьом - наказав займатися політиком, наказав жити лем го Львові і працювати на хліб зо слезом. Дост довго йти в будовляним магазині І. Вислоцький рахував лопати і цьваки, але юж бив звичайном гунянком, котром особисто чистив будовляни знарядя. На старіст сів тихо на львівским запецку як блазен, котрий задуже нарозраб’яв на своїм власним подвірці. Помер натуральном смертю го Львові, але ци гнески звичайний лемко о ним пам’ятат?

Европа - нич інче !

Ой, добри то, добри гнески людам жити в З’єднаній демократичній Європі зо вшиткими правами людини – Європі, по котрий можеш вільно порушатися без жадной візи ци пашпорту. Як не маш дома роботи, сідаш до авта і на другий ден в дакотрого бавера під Гамбургом копаш шпарагу, або під французком границьом, ци в самій Франції - рвеш ябка ци виноград. Як єс працьовитий, то за пару сезонів купуєш Мерседеса і в дакотрій краківській вулиці, як шляхтич, парадуюєш ним. Як при тим вшитким єс егзотичним лемком, то лем співати-гуляти на вшитких сценах світа, од єгипетских пірамід по китайський мур. Польски історики йти перед другом світовом війном писали, же лемки то зрущени польски гурале, же лемко неправого карпатского ложа, лем волоский прибудда, котрому добрий польський король позволив пасти вівці од річки Ропи по Попрад. Може, йти в векшій мірі інтересуються тим гнеска. Можна про нас почути в радійо, прочитати в газеті або на кольорово видіти в телевизори. Пишут про нас, без нас груби томи, видают дороги кольорови альбоми, єдним словом, лемки нашли себе в З’єднаній Європі. Маме свої церкви в понімецьких цвинтарних каплицях, забиткових корчмах, а навет в воєнним бункри, бо яка то ріжниця молитися в бункри ци величавій катедрі, як Бог всяди тот сам. Найбільше багатих лемків на вигнання є в любінским мідяним басені і близкій околиці. Мешкают в гардих вілях, їздят дорогима самоходами і ани не думают, же могло би бити іначи. Братя лемки, візрийтеся за себе, а будете видіти свого діда, котрий як сів, так дальше сидит на польским Сибірі без права повороту на рідну землю, як сів - так дальше сидит на лаві оскаржених, бо ніхто до той пори го не регабілізував, не препросив, не заплатив за його багатий ліс, котрий в гнесній Європі має барз високу ціну. Кєд придете з півночи, або сходу на лемківску Ватру, йти на чужині, не в себе, зайдте до близкого соснового ліса і як не знате, то історичний камін вам повіст, же приїхали-зме ту в 1947 році. Будте доброй мисли, випийте келішок традиційной кропки - заспівайте нашу „Як-єм ішов гори селом - кура ня виділа...” і зас спийте сном праведних, других 65 років, бо за вас думают інши. Вчени в письмі, як грали вами в дурня на політичним столі - так дальше грают і заганяют в тоти сами ворота, што в 1947, бо справедливість мусит бити по їх - а не по нашій стороні.

Семан Мадзелян

В обіймах Ватрочки

На XXX Лемківській ватрі в Ждині не забули зме о наймолодших ватрянах – для них була приготувана V Ватрочка, в рамках якої одбивалися різни забави і конкурси.

Хоц погода не все була для нас ласкава, удало ся малюваня кредом на Лемко-стріт, діти переносили на асфальт свою богату виобразню, а кажди, хто переходив, міг тоту творчіст подивляти.

В конкурсах була не лем ривалізація, але і добра забава, як наприклад в конкурсі “Танец з бальоником”. Било то цікаве досвідчия для танечних пар, котри позналися на Ватрі, і хоц походили з різних сел, міст, країв, то потрапили ся красні бавити разом. Конкурс виграв Тома Болах зо Ждині з колежанком Ленком з Варшави – найдовше удалося їм гуляти з бальоником.

Свою креативність і фантазію молоді ватряне могли презентувати тіж в пластичних конкурсах: виклянка з макаронів, вітражи, а тіж і спільне малюваня на тему “Літо”. Спільний малюнок завісили-зме на сцені Ватрочки.

Учасників не бракувало і в остатнім дню Свята. Діточки творили різни малюнки – рибки в озері, дерева, ангелики – при помочи одбитя своїх маленьких ручок. Дитяча фантазія напавду не знає границі!

Маленьки ватряне сумлінні приготувалися тіж до конкурсу співу і рецитації. Охочих і барз здібних било дуже, але виграти могла лем єдна особа, біла то молода лемкиня з Калуша, жирі виріжило тіж тріо наймолодших – Штефцьо Майчак, Михась Чергоняк з Горлиц і Тимцьо Кузьм’як з Варшави.

V Ватрочка тривала през три дні XXX Лемківской ватри в Ждині, зобрала діти з околичних сел, але тіж і з далека. Запам’яталам їх - веселих, усміхнених, барз здібних і творчих – Тома, Мадзя, Агнешка зо Ждині, Адась зо Смереківця, Петрусь з Гладішова, Митро, Любусь, Штефцьо з Горлиц, Роксанка з Розділя, Миколай з Жешова, сестри Нагач з Перемишля, Марися і Ленка з Варшави, велика репрезентація “Молодой Лемківщини” з Калуша (Україна) і дуже-дуже інших... Кожда дитина, котра брала участ в конкурсі, біла нагороджена. V Ватрочком опікувалися Марія Сабат і Уля Тилявска.

Марія Сабат

Дитячі золоті ручки

Марія і Уля з конкурсантками Марисьом і Ленком з Варшави

Настя з Любком в дорозі на сцену

Андрій - розміряє

Зо шпаргета Баби Ружи

Смачногооо!

Пропонуємо Вам черговий перепис на ... Свята, гостини і родинні спітканя.
Як смакують домашні раритаси? - в Ваших руках справа!

✧ Пляцок з ябками і будином ✧

50 дкг муки
15 дкг цукру
20 дкг маргарини
1 ложочка порошку до печиня
2 ціли яйця
1 жовтко
5 ложок сметани

1 кг яблук
2 ложки тертой булки
2 сметанкови будині

Вшитки складники посічи ножом, кісто виробити, поділити на дві частини. Єдну частину кіста розвалкувати і дати на бляшку. Ябко покроїти в плястри, обточити в булці, дати на кісто. Зварити будиень (додати не цілу літру молока) і іщи горячий наляти на ябко. На тото наложити другу частину кіста і печи ок. 1 години в температурі 180 С. Посипати цукром-пудром.

З традиційной аптечки

Алоес часто називають «лікарьом в вазонку» завдяки його лікувальним властивостям. Він містить понад 270 активних речовин (substancji), а сут то амінокваси, ензими, вітаміни, мінерали, ненасичени товщови (tuszczowe) кваси, речовини, котри маюот протизапальну, протибольову, протибактерийну дію...

Алоес регенерує наш організм, очищат з токсин, збільшат одпорність.

Рослина спомагат лічіння ріжних хворот, наприклад:

- запаління і виразка (wrzody) жолудка, дванастиці (полегшат згагу, надквасоту)
- зла праця кишок (jelit), вздутя, запертя, бігунки, дражлива кишка (jelito)
- зла переміна матерії, спомагат обнижия цукру, злого холестеролу
- алергія покармова, егзема атопова (звільжат скору)
- збільшат одпорність на віруси і бактерії ослабленого організму
- помагаот на попарену, суху скору, цукрицьови рани, лупу (łupież), прищи (trądzik), інфекції устной ями...; проблеми з печінком (очищат); ревматичне запаління ставів, артритизм.

Сок з алоесу приймуєме доустні 50 мл = 5 ложок денні в пропорції 1:1 з водом.

Можна тоту дозу поділити на 2-3 рази: рано, в полудне, вечером, найліпше 1 год. перед ідлом.

Прикладови мікстури:

- очищаюча: 50 мл соку алоесу, 1 ложка льняного олію або оливи з оливок змішати, лишити на ніч, рано додати сок з половини цитрини і випити; пити принаймні Perez тижден;
- на зміцніня: 50 мл соку з алоесу, шклянка літньої води, пів ложочки меду; пиєме найменше Perez тижден;
- напар для полоканя устной ями, горла: 1 ложочку шалвії, 1 ложочку нагітка (nagietek) заливаме 2 шклянками горячої води, переливаме до термосу на годину, жеби ся запарило і додаєме 40 мл соку з алоесу.

Алоес стосуєме тіж назовни на суху чи попарену скору, отверти, трудни до вигоїня рани. Усуват мертви клітини (komórki), хоронит перед ультрафіолетовим промінєм, затримує вільгіт в скорі, зміцнят клітини, діє антибактерийні.

Жичу доброго здоровля!

Анна Шкурат

Танці „Кичери”

Танцюристка ансамблю „Юність”

Мартін Полляк, Вітольд Каліньський
- учасники Літерацкой сісти

Поминальні заходи в Місци пам'яти

Ватра на біс

Емілія Піжж - Міс Лемковини 2012

Концерт „ЛемОн”

Учасники походу вигнаних

ФОТО_репортаж

Гудаки „Джерело”

Фіналістки Міс Лемковини

Нагороджений Міністерством культури України
співзасновник Випри Ярослав Трохимовський

Филип Ісониак з Анном Бруковскан презентують
народни лемківські строї з Яєфрок

До білого рана

Виставка ІПН „Polacy-Ukraińcy 1939-47”

Танцюристи ансамблю „Юність”

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor

To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Люде, котри творят кавальчик важной історії

До таких належит пан Семан Мадзелян.

Не знам, чи лекше ся пише о людині на підставі аналізу зобраних документів, обізнаних фільмів, чи коли ся має можливість пізнати особисто, бити в єднім просторі і часі з особом, яка є живом історієм. Слово писане не все оддаст вірний образ, портрет психологічного героя, все буде лем

Зліва: Семан Мадзелян, Ярослав Гладик, Штефан Гладик

якисом пробом зображування чи описаня.

Тота недовга стаття - то тіж лем запис короткого, тригодинного спітканя з паном Семаном Мадзеляном і мої особисти спостереження, одчутя.

Кед зме юж приїхали до Чмеля: я, тато і брат – пан Семан привитали нас перед хижом. Сідили си на стільци, подали руку і коротко повіли:

-Так, я дуже о вас чув, пане Штефане.

Часом можна штоси повісти тисячами слів або барз коротко і в такий спосіб, же не треба широких оповідань і додаткових коментарів. Пан Семан рахуються зо словом. Не справа в тім, же як раз бесідуєт о моїм няню, але в тім, як тото робят. Прецін тото бесідуване слово оповідаєт о человеку. Аж хочеса повісти, як в Біблії: „На початку було слово...”

Тепло і прихильніст одчуватся од пана Семана на самим початку. Свіжіст і здібніст вникливого думаня, котре чуєся в бесіді юж в першім реченю і видится тоту, цілий час живу іскорку в оці, якби роки, котри минули, не мали значиня, а календар не вказував би їм дев'ятдесяту юж яр.

Велике обитя в світі і культуру особисту видно в самім жесті, коли розправляють руками чи втручають в бесіді гамерицкі слова «што то за *crazy man*» (што то за шалений хлоп) і інші,

знають їх прецін дуже, мешкали там двадцет еден років. Але тягнуло їх до свого, вернулися назад.

Їх історія особистих та родинних пережить є така, як вшитких лемків. Перешли Они тяжку долю вигнання, крім того пережили море подій ріжного роду, часто барз гірких, же аж тяжко бесідувати їм о тім, або не хочут до того вертати. Але в тим вшитким і в Них самих сут дві, так ся мі здає, основни та цінни частини, яки сут зумовлени богато записаном житєвом біографієм та мудростєм. То добро, яке даєме іншим, оно все вертат назад до человека і віра, без котрой давно би нас не било. Як сами бесідуєт: „Можна людині вшитко одоброти, вкрасти, але душу не дається ради”.

5 серпня 2012 р. в Чмелі мало місце вручіння відзнаки «Вірний предкам», признаной през Головну управу Об'єднання лемків, пану Семанови Мадзеляну, першому Старості Лемківской ватри в Чарній 1983 р., видатному діячови лемківской культури, обдареному літературним талантом, котрому рідне найцінніше.

Звідала-єм ся їх на конец спітканя:

- Што би сте повіли молодим людям тепер?

- Жеби ся вчили по школах і боялися чогоси в житю, бо над человеком є штоси вижше, сильніше од нього, без взгляду на то, чи ся вірит, чи не вірит і як ся вірит. Треба мати в собі покору.

Для мене особисто барз приємним і достойним било хоцкі постояти при такій людині, як пан Семан Мадзелян. Мам надію, же буде мі дане іщи звідатися їх о дашто.

Наталія Гладик

Нам сподіватись

Всі розійшлися, хто куди,
Той в чужину, той в чужу віру,
Того привабили сестри,
Так всі упали в грішну діру.
Мрії зіпріли, відцвіли,
Весни життя не будуть ждати,
Той, кого в світ гріхи вели,
Чужим поверне в рідну хату.
Такому краше пропадати,
Щоб внукам гріха не нести.
Дасть Бог, що вернуть ті часи,
Де в нас було стільки краси -
І того всім нам сподіватись,
І Богу нести молитви.

Василь Шляхтич

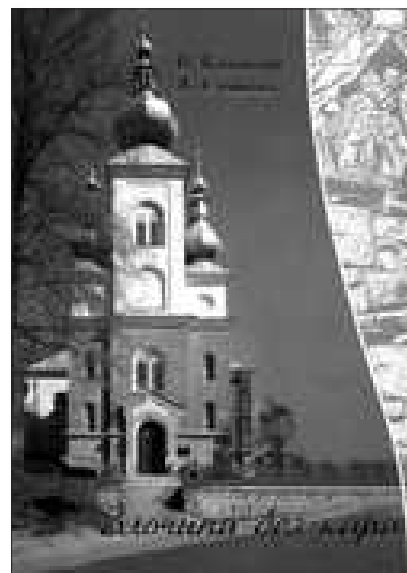
Я. Бодак, *Лемківщина моя мила... Пісні Анни Драган з галицької Лемківщини*, Київ 2011, 372 с.

“У збірнику вміщено 660 пісень різних жанрів, записаних автором від народної співачки з Лемківщини (село Розділля) Анни Драган (1903-1986). (...) Подано повний запис лемківського народного весілля з описом весільних традицій, звичаїв, обрядів, промовами старшого свата на зальотах (сватанні) і маршалка (старости) на весіллі, діалогами між учасниками весілля, весільними піснями з нотами.”

В. Ковальчук, Л. Стойкова, *Злочини без кари*, Київ 2011, 168 с.

“Злочини без кари” – це книга про злочини, вчинені тоталітарними режимами у першій половині двадцятого століття. У першому тексті йдеться про те, як радянська і польська влади вирішували “українське питання” у Польщі, позбавляючи корінних жителів своїх споконвічних земель; про брутальність і цинізм у ставленні до людей, які хотіли жити вільно і заможнo. Друга оповідь стосується страшних часів сталінського терору, де не існувало такої моральної категорії, як милосердя, а лише приниження, знущання, рабська праця, масові розстріли без суду і слідства зовсім невинних людей.

Книга містить також вірші В. Ковальчука, присвячені Лемківщині, світлина, пов’язані з життям родин авторів, а також фотографії, які розкривають участь київських лемків у збереженні народних традицій та звичаїв, культури свого етносу.”

В. Мулеса, *Заричово. Два береги. Історико-художній нарис про село Заричово*, Ужгород 2009, 228 с.

“Книга Василя Мулеси (голови закарпатського обласного товариства “Лемківщина” – ред.) присвячена селу, де народився і виріс автор, його історії і сучасності. Вона просякнута любов’ю до рідного краю і до людей, що споконвіку населяють його. (...) Автор змальовує найбільш яскраві особистості, які закарбувалися в пам’яті селян,

подає хроніку минулого через призму письменницької уяви.” У книзі читач знайде численні фотографії, що розповідають про минуле одного з найстарших лемківських сіл Закарпаття.

“Наша громада”.

Журнал Манітобської філії Суспільної служби українців Канади. 80 с.

У журналі друкуються статті на історичні теми (зокрема, акція “Вісла”, табір праці Явожно), спогади, старі світлина, є сторінка для дітей, поради народних лікарів, кулінарні рецепти.

До 80-річчя

Стех Ярослав народився 28 лютого 1932 року в с. Вілька Вербицька, Томашівського повіту, після закінчення середньої школи у Вроцлаві, студіював на Вищій рільничій школі в Ольштині. У цей період був головою Воевідського правління УСКТ в Ольштині, кандидував на посла до сойму Польщі. Був студентом філологічного факультету Київського університету ім. Т. Шевченка, у 1960 р. звільнений з університету за антирадянську пропаганду. Від 1969 до 1974 р. - секретар ВП УСКТ у Перемишлі, брав участь у зборах гуртків і Повітового правління УСКТ на Горличчині. З його допомогою вдалося відновити культурне життя на Лемківщині та організувати пункти навчання української мови.

Ярослав Стех

У 1981 р. дістався до Канади і закінчив філософський факультет Українського вільного університету в Мюнхені. Живе і працює в Канаді. Одружений з Анізією, у їхній сім'ї троє дітей: Ігор (1959), Марко (1961) і дочка Адріянна (1971). Є членом Національної спілки українських письменників в Україні та членом Спілки українських політв'язнів у Польщі. Довгі роки очолює Земляцтво „Перемищини” в Канаді з осередком в Торонто та активно займається громадською роботою. Автор чотирьох дослідницьких книг, понад 600 статей, нарисів, рецензій, монографій переважно на Закерзонську тематику. Бере активну участь у міжнародних громадських і наукових конференціях.

З нагоди прожитих 80 років плідного життя бажаємо Вам, Пане Ярославе, дальші роки прожити щасливо в доброму здоров'ї і радості та творчій діяльності на Многі і Благі літа!

Редакція **Ватри**

Складаємо щирі вітання
члену Головної управи Об'єднання лемків
науковому працівникові Зеленогірського університету
відомому славісту, зокрема досліднику торчості Б. І. Антонича

Андрію Ксеничу

з нагоди отримання наукового звання професора та 65-го Ювілею.
Бажаємо дальших творчих та наукових звершень, доброго здоров'я,
насаги у всіх починання на благо лемківської громади.

Редакція **Ватри** і Головна управа ОЛ

Проф. А.Ксенич на Ватрі в Ждині

Ватра 1983-2012, Об'єднання лемків, Горлиці 2012.

З нагоди тогорічного ювілею – XXX Лемківської ватри на рідних землях - Об'єднання лемків видало книжку, в якій читаче однак історію тридцятьох Лемківських ватр, спомини їх організаторів, вибрани вписи з пам'яткової книги, витальни листи, чисельни фотографії.

“До Ваших рук передаємо кавалець лемківської історії, котра раз до рока оживат з нестримном силом. Найдорожше што маме на Земли ховаме перед віпчима, жеби нам того ниhto не взяв (...)

Перегорните сторінки той енциклопедії, де каждая фотографія – то теплий спогад, то скарб, закарбуваний в пам'яті (...) Не пішов на дармо великий труд Авторів Ватри. Чом ся сходиме в Ждині, чом вертаме до Бортного, Ганчовой, Чарной? (...)

В покірній молитві подякуймо Спасу за тих 30 Празників, котри так нам били до вподоби. (...)” (зо вступу)

Лемківська хроніка

17.04. В неіснуючому селі Білична о. Дарій Глінівич одправив Літургію і посвятив металевий пропам'ятний хрест при церкві, якого фундатором є Іван Криницький. В урочистості брали участь вірні з околичних місцевостей.

3.06. В селі Рівня під Рожнятовом на Прикарпаттю організували VI Фольклорно-етнографічний фестиваль „Кличе Зелена неділя”. По традиційним походах з емблемою свята в Рожнятові під звуки оркестри, розпалено ватрянний оген з уложеного на більше 15 метрів дерева. В програмі виступило 56 колективів та співачки: Аничка (Анна Чеберенчик) і Юлія Дошна. Головний організатор і господар заходу св. п. Юрій Марканич - голова Міжрегіонального лемківського товариства „Бескидське земляцтво”, член президії СФУЛО.

4.06. Православна парафія Св. Тройці в Любіні святкувала 60-ліття утворення, яке возглавляв владика Єремія - архієпископ Вроцлавско-Щецинський. Посвячено пам'ятковий хрест. Єй довголітнім парохом бив о. Михайло Жук (27.05.1973-12.01.2005), який протягом 32 років створив в Любіню активно діючу церковну спільноту, яка систематичні ся повежшала з 20 до 200 родин. Як вчитель релігії, тіж в Лігницьким українським ліцеї, дуже праці присвятив для виховання штонайменше двох поколін шкільної дітвори і молоді. Під проводом б.п. о. Михайла ґрунтовно перебудовано любінську церкву і змодернізовано плебанію. Барз добрі велася співпраця з Правлінням гуртків УСКТ/ОУП та ОЛ, яких домівка знаходилася в парафіяльним будинку, а Покійний заохочував читати „Наше слово” і всі наші видавництва. Він був взірцьом до наслідування в справах екуменічних, сприяв в поєднанню вірних обох наших конфесій (православних і греко-католиків). Спільно з греко-католицьким о. Б. Огородником одправ'яли в любінській греко-католицькій церкві похоронни Богослужби. В Його похороні брали участь греко-католицькі отці: Богдан Огородник з Любіна і Богдан Гарасим з Модли.

23.06. В Білянці посвячено угольний камін під будову православної церкви. Торжества возглавляв Горлицький Владика Паїсій.

2-7.07. В Горлицях одбилися XXXII реколекції для дівчат у монастирі сестер Василіянок. Реколекції провадив парох Команчи о. Андрій Журав, а учасницями били дівчата з цілою Польщи, м.ін. з Пененжна, Лелькова, Варшави. Штодня правилася Служба Божа. Проведено конференцію, зорганізовано виїзди до Криниці і Висови. На закінчення реколекцій одбилася зустріч учасниць з кир Володимиром Юшаком.

6-7.07. У Львові проходили українсько-польські урочистості. На будинку, в яким вродився Яцек Куронь, одкрито таблицю його пам'яті. Одбився

семинар „Україна і Польща в сучасним світі”, з доповідями виступили, м.ін. Кардинал Любомир Гузар, Мирослав Маринович, Юрій Макаров, Віталій Портніков, Ярослав Грицак, Микола Княжицький (Україна), Данута Куронь, Адам Міхнік, Славомір Сераковскі, Павел Коваль, Богуміла Бердиховска, Мирослав Чех (Польща).

9.07. В Лігниці по народжінню п'ятої дитини померла Марія з роду Валенчак, жена Юрія Старинського, керівника ансамблю „Кичера”. Залишила в великим смутку діти: Данила, Ольгу, Славоміра, Михайла, новонародженого Богдана і мужа Юрія та членів „Кичери” і цілу лемківську спільноту. 13 липня похоронни Богослужби одправляли греко-католицькі отці в лігницькій церкві і похоронили Покійну на комунальним цвинтарі коло церкви. В похороні брав участь православний парох з Зимной Води о. Юрій Малиш і велика кількість люди: греко-католиків, православних, римо-католиків і люди інших віросповідань.

11.07. В Ізбах на цвинтарі одбилося посвячення пам'ятного хреста, присвяченого 65-річчю депортації з рідних земель, на котрим сут назвиска вигнаних родин. Ініціатором били Іван Пласконь, Іван і Штефан Косовски. Відправи очолив православний єпископ Паїсій. Присутній бив римо-католицький декан сеньйор Францішек Відел. Церковни грамоти отримали Іван Пласконь і Іван Косовський.

12.07. В Вапенним помер Андрій Колтко, народжений 22.12.1925 р., одружений з Анном. Они ціле своє життя провели в родинним селі Вапенним, де Андрій провадив кооперативну крамницю. Їм народилися діти: Марія, Мелянія і Олександр. Дочекалися 6 внуків. Остатні роки Андрій прожив сам, бо його дружина скорше одишла з того світу. В часі діяня УСКТ сповняв функцію заступника голови Повітового правління за час його існування - 1969-1974 (остатній рік - голова). Бив вибераний членом ГП УСКТ та його Президії, суспільно працював в сільських і гмінних організаціях.

13.07. Передвчасно помер член Президії СФУЛО, голова Регіонального міжрайонного лемківського товариства „Бескидське земляцтво” Юрій Марканич, який народився в с. Брошнів-Осада Івано-Франківської обл. з батьків-переселенців з села Присліп Ліського повіту. Його похоронено 15.07.2012 р. в рідним селі.

13-14.07. В Лугах „Стоваришиня любителів лемківської культури” організувало XXII Лемківську ватру. В програмі виступили: „Дивосвіт” з Запоріжжя і „Акорд” з Тернополя (Україна), „Розтока” з Рудной, „Лемко-Тауер” зо Стшелец Краєньських, „Лугов'янки” (місцевий ансамбль), „Ослав'яне” з Мокрого, „Надія” з Лешна Ґурного, „Бур'ян”, Дулярови Братя” і „Серенча” з Горлиць.

14.07. В Центрі культури ім. Б. І. Антонича в

Концерт гурту „Серенча”. Ватра в Лугах

Горлицях організовано вернісаж виставки „Висова на старих фотографіях”. Фотографії, позібрані од 1935 р. Стоваришином суспільної інтеграції „Родина”, представляють щоденне та святочне життя села Висови і її мешканців. Виставу можна було оглядати до 10-го серпня.

15.07. В селі Кострино на Великоберезнянщині (Закарпатська область), обласне товариство „Лемківщина” організувало 3-ю Лемківську ватру. Виступили народні лемківські ансамблі з Івано-Франківщини, Львівщини, Закарпаття: „Лемківчанка” з Перечинського району, „Бескид” з Івано-Франківська, вокально тріо „Едельвейс” з Волівця, оригінальний фольклорний колектив „Лютянські музики” і інші.

20.07. В Регєтьові владика кир В. Юшак з участю священників і вірних посвятив металевий пам’ятковий хрест на місці, де стояла греко-католицька церква до акції „Вісла”. Фундатором хреста є Іван Криницький.

20-22.07. В Ждині ОЛ організувало ХХХ Лемківську ватру під гаслом 65-тої річниці ганебної акції „Вісла” та патронатом Президентів Польщі - Броніслава Коморовського і України - Віктора Януковича. Приїхали почесні гості: амбасадор України в Польщі - Маркіян Мальський, Малопольський Воевода - Єжи Міллер, за-к Маршалка Підкарпатського воєводства - Анна Ковальська, генеральний консуль України в Словаччині - Ольга Бенч, посол Сейму РП, голова сеймової Комісії національних і етнічних меншин - Мирон Сич, посол Сейму РП - Маріян Цицонь, член Малопольського воєвдського уряду - Станіслав Сорис, горлицький староста - Мірослав Вендриховіч, новосольський староста - Юзеф Сушинські, війтові гмін: Устя - Дмитро Ридзанич; Ропи - Ян Мораньда; Горлиць - Ришард Гузік; Санкови - Малгожата Малух, голова ОУП - Петро Тима, директор Українського архіву - Євген Місило, журналіст, ведучий наукових спіткань в час Ватри - Мирослав Чех, проф. Андрій Ксеніч, головний редактор „Нашого слова” - Ярослав Присташ, журналіст „НС” - Богдан Гук, голова СФУЛО - Софія Федина. Зі Словаччини прибули: Петро Сокол - голова ЦР СРУС і член Президії СФУЛО, Іван Лаба - член Президії СФУЛО, проф. Микола Мушинка, проф. Юрій Бача, проф. Мирослав Сополіга - директор Музею української

культури в Свиднику. З Сербії приїхали Богдан Віславський і Йоаким Грубеня - члени Президії СФУЛО. З Канади: Андрій Ротко, Штефан Мерена. В програмі Ватри була тіж велика виставка присвячена 65-тій річниці акції „Вісла”, одбилася „Лемківська спартакіада”, різни змагання, художні виставки, наукові конференції, театральні вистави, вибирання „Міс Лемковини”, висвітлення фільмів з лемківської тематики, презентація книжок.

27.07. Од п’ятох років кінцєм липня в церквах Горлицького повіту і в Криниці проходить духовний фестиваль. Його ініціатором є Староство повітове в Горлицях, представники наших церков: греко-католицької о. Григорій Назар і православної о. Роман Дубец, мистецька галерія „Двір Карваціанів”. Головним реалізатором і координатором фестивалю є Петро Морох - представник старости в справах національних меншин. В Фестивалі беруть участь хори з Чехії, Польщі, України, Румунії і Словаччини. Закінчення фестивалю проходить перемінно в церкві греко-католицькій і православній. В тим році закінчення фестивалю було в православній церкві Святої Тройці в Горлицях. Взяли в нім участь: генеральний консуль України Віталій Максименко, владика кир Паїсій, староста Горлицького повіту Мірослав Вендриховіч, бургомістр Горлиць Вітольд Кохан. В фінальному концерті виступив Православний митрополітальний хор Чехії і Словаччини.

28.07. В Регєтьові гостинно, з вельким успіхом і при чисельній публіці, виступило 100 артистів з Національного театру опери і балету ім. Соломії Крушельницької зі Львова в опері „Напій любови”.

28-29.07. В Зиндранові проходило свято „Од Русаль до Яна”. Теодор Гоч - творець музею лемківської культури, отворив новий будинок музею, посвячений о. Юліаном Феленчаком (місцевим православним парохом). Можна було обізнати вистави з нагоди 65-ї річниці акції „Вісла” і фільм о лемках, запізнати зникуючі ремесла, взяти участь в різних конкурсах. В концертній частині виступили колективи „Лемківський перстеник”, „Ручай”, „Гудаки”, „Бур’ян”, „Аркан”, „Червена рута”, „Роговиці”, „Маковиця” з Свидника, „Вільшня”, „Кечера” з Якуб’ян (Словаччина).

Ватра на Чужині

3-4.08. В Михалові Стіваришиня лемків організувало ХХХІІ Лемківську ватру на чужині. В концертній програмі виступили: „Кичера”, „Ластівочка”, „Лемон”, „Подольнянки”, „Бураки”, „Худоба”, „Собіняне”, „Зоря”, „Роса”, „Бур’ян”, „Терочка”, „Надія”; „Дюра Кіс” і „Неозбійніні песимісти” з Сербії, „Барвінок” зі Словаччини. Не було ансамблів з України. В час офіційного розпочаття Ватри голова ОЛ Штефан Гладик поклав вінець квітів при пам’ятнику жертв акції „Вісла”.

4-5.08. В Канаді на оселі „Лемківщина” поблизу міста Дюргам ОЛ Канади організувало 27-у Лемківську ватру з участю майже 1000 ватрянів, на якій гостювала Софія Федина - голова Президії СФУЛО.

4.08. В Чмелю голова ОЛ Штефан Гладик вручив Семанови Мадзеляну, видатному діячови лемківської культури, першому старості Лемківської ватри в горах, одзначиня „Вірний предкам”, призначене Головною управом ОЛ.

3-5.08. В Монастирську XIV-та Ватра „Дзвони Лемківщини” була організована Всеукраїнським товариством „Лемківщина” і Тернопільським обласним державним адміністраціям та Міністерством туризму і культури України. Барз мало приїхало представників лемківських організацій з-за кордону, а й з України було їх менше. Виступило дуже співацьких колективів з України, а зо Словаччини з м. Снина „Старичанка”. Ватра перешла успішно, з участю майже 40 тис. люди.

5.08. В Регєтові, по штирьох роках будови, посвячено нову церкву Архистратига Михаїла. Архиерейську Службу Божу з чином посвячення церкви одправляв митрополит Польської автокефальної православної церкви кир Сава з участю кир Адама, кир Авеля, кир Паїсія та численного священства і вірних. На тоту урочисту подію прибив малопольський Воевода Єжи Міллер та місцева влада. Ініціатором поставлення нової святині бив Семан Зендран, головою Комітету побудови церкви - Павло Михалюк, скарбником - Мелянія Тутко.

5.08. В Ганчові помер Дмитро Лукачин - суспільний і церковний діяч, член гуртка УСКТ, кількालітний голова гуртка ОЛ, кількакратний радний гміни Устя, колишній взірцевий господар годівлі овець. Покійний народився 24.03.1932 р. в Ганчові. Бив наймолодшою дитиною в родині Лукачинів Гарасима і Антоніни (з роду Дошна), мав старші сестри Наталію, Мелянію, Теодору, Марію і брата Ігнатія. Дмитро одружився з Марією Хуткою, яка померла 20 років тому. Їм народилися діти, яких виховали на чесних лемківських патріотів: Ігнатій, Іван і Штефан (довголітний скарбник ГУ ОЛ і господарчий керівник Лемківських ватр в Ждині).

11.08. В Мокрим „Ослав’яне” своє 40-ліття. На урочистим ювілейним концерті виступили не лем теперішні члени ансамблю, але й колишні члени. На концерт прибули генеральний консуль України з Любліна Владислав Каневський, Підкарпатський віце-воєвода Малгожата Хомич-Смігельська, бургомістр Загір’я Ернест Новак, віце-голова Ради Сяніцького повіту Вацлав Кравчик, радни гміни Загір’я, радни Сяніцького повіту, секретар ОУП Мирослав Купич, голова Сяніцького відділу ОУП Марія Білас, за-к голови Об’єднання

З Ватри в Канаді

лемків Адам Вев’юрка, православний сяніцький декан о. Юліян Феленчак, греко-католицький парох Мокрого о. Ярослав Чухта.

17.08. В Кракові на „36-им Міжнародним ярмарку народної творчості” лемки з Горличчини показали: мазярське ремесло і виріб дехтю, про які оповідав Василь Шлянта, з-к голови ОЛ, дерев’яни вироби, а тіж виготовляння жіночих кривульок показала Анна Добровольська. Виступила „Серенча”. Тим дуже гарді промували Горличчину.

28.08. В Лоси організували Мазярське свято. Виступили: „Ослав’яне”, „Дулярови Братя” і місцеве „Веретено”. Одбилися різни конкурси, висвітлено фільм „Ой поїхав мазяр в світ”.

7.09. В домівці ОЛ одбилося спіткання керівництва ОЛ з Юзефом Гурним, заступником голови НІК. Обговорювано справи повороту майна, забраного вигнанням акцією „Вісла”.

8.09. В тим році до Явожна прибуло кілька соток люди, щоб вшанувати пам’ять про страшну трагедію в’язнених в явожнянським таборі наших люди. Серед присутніх били тіж колишні в’язні: Данило Древко, Марія Зрада, Володимир Пайташ, Йосип Мица, Іван Кутая, Марія Батан, Наталія

Ювілей ансамблю „Ослав’яни”

Пец, Стефанія Салапата, Михайло Палюшок, Григорій Плішка, Василь Ласичка і Ірина Ковалик, яким голова ОУП Петро Тима вручив пам'ятні медалі. Тоду смутну стрічу організували ОУП, Греко-Католицька Церква та уряд міста Явожно. В урочистостях брали участь: голова сеймової комісії нацменшин Мирон Сич, консуль України в Кракові Віталій Максименко, голова Інституту національної пам'яті Лукаш Каміньські, Президент Явожна Павел Сільберт, Євген Місило, Ігор Галагіда, Василь Шлянта та інші. Богослуження під пам'ятником жертв Явожна возглав'яв о. Богдан Огородник в супроводі семох священиків, співу „Журавлів” і вірних. Зорганізовано показ фільму Андрія Вархіва „Табір Явожно”, презентацію книжки „Греко-католицьки та православни священики в Центральному таборі праці в Явожні 1947-1949. Документи і матеріали”. Показано виставку української вишивки. В концерті, який провадив член ГУ ОЛ Олександр Маслей, виступили „Журавлі”.

8.09. Лігницький театр ім. Г. Моджеєвської в Шимбарским „Каштелю” представив п'єсу „Лемко” в режисерії Яцка Гломба і стенографії Малгожати Булянди. Прем'єра одбилася 13-14 вересня 2007 р. в Лігніці. Представляно його кількакратно в Польщі і на Словаччині. Тота п'єса є дуже ображаюча для лемків, понижує їх почуття релігійне і в викривленім дзеркалі представляє їх традиції і обряди. В часі справляння весілля священик показаний як гультай, а не душпастир, інші весільні звичаї, не кажучи про строї весільни, - навет не подібні до лемківських. А як однести до профанації святих ікон, з яких будують скриню - віз?! Лемки перед кождим іконом преходили поважно, хрестилися. Такий спектакль не повинен юж повторюватися, бо він не провадит до згоди і любови. Вказує навет того, же зал охочих оглянути передставління не зміг помістити виштикх охочих, але били то майже сами поляки, бо тоти лемки, яки знали о што ходит - не пришли. В такий спосіб кормитися ненавистю поляків до лемків.

19.09. В Вроцлаві помер Василь Посипанко, голова гуртка ОЛ, кількакратний делегат з'їздів ОЛ, суспільний і церковний діяч, одданий в цілости для лемківської громади, людина надзвичай зичлива і справедлива. Народився 30.03.1935 р. в селі Ростайне Ясельського повіту з родичів Дмитра і Анни з села Тиханя. Першого дня Лемківської ватри в Ждині швидко допомога завезла Василя до горлицького шпиталю на інтенсивну терапію і там за кілька днів втратив притомність, якої не одзискав аж до смерти. Похоронено його 23-го вересня 2012 р. в Вонсочу на цвинтарі при могилі батьків, де їх в 1947 р. депортовано. Залишив в смутку жену Марію, з яком спільні пережили щасливих 10 років, сестру Марію і брата Михайла.

21.09. В Лосі проходив празник Різдва Пресвятої Богородиці. Літургію правили: о. митрат І. Піпка, о. А. Журав, о. П. Качмар, о. П. Сивец, о. Я. Чухта, о. Г. Назар. В програмі Кермешу о.

Піпка представив виставу ікон Архітектуру Лемківщини презентував А. Пецух, На закінчіння виступив гурт „Бур'ян”.

Концерт гурту „Бур'ян” на кермеші в Лосі

21-23.09. В Ретєхові проходив З'їзд селян, на котрий приїхало кількадесят його колишніх мешканців. Учасники раділи з першої такої стрічи по роках, мандрували селом, задумали опрацювати точну мапу села з-перед вигнання.

29.09. У Львові проходила Міжнародна науково-практична конференція: „Акція „Вісла” - завершальний етап депортації українців Польщі. Історична спадщина і суспільна свідомість”. Організаторами били: Львівська обласна організація Всеукраїнського товариства „Лемківщина”, Головне управління освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації та Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Ведучима конференції били Степан Майкович і Микола Литвин. Єдину з Польщі, дуже цікаву, але й дискусійну доповідь „Лемківщина після депортації” виголосив Богдан Гук – журналіст „Нашого слова”. В другій частині зорганізовано круглий стіл на тему: „Етнополітичні та соціально-культурні наслідки депортації українців 1944-1951 рр.” На закінчення конференції їй учасники прийняли ухвалу. З Об'єднання лемків в конференції брали участь Штефан Гладик і Василь Шлянта.

29.09. В Лосі організовано артистично-освітні варштати для діти і молодежи з пунктів навчання рідної мови „Х-ти Дни Антонича”, в котрих взяло участь ок. 40 учнів з Лосі, Горлиц, Боднарки, Розділя, Гладішова, Ждині, Висови, Маластова. Варштати організували вчителі української мови з Горличчини і Об'єднання лемків. Учасники взяли участь в варштатах пісні (співанки на слова Б.І.Антонича), танцю, пластичних (робили лемківски забавки, осінні букети), старши учні приготували мапи Лемківщини, писали „Лист до Антонича”, провадили дискусії над презентуванім фільмом і одповідали на трудні запитання о культурі і історії рідного краю. Учні звідили Мазярську загороду, взяли участь в різних конкурсах, їздили возом і пекли кобаски при Антоничевій ватрі.

Петро Шафран

Звернення

Просимо відгукнутися усіх,
хто хотів би підтримати ідею
встановлення пропам'ятного хреста
вигнаним з рідної землі
у селі Ставиша.

Контактний телефон:
18 351 68 72 Стефан Мерена

Будьмо в Явожні

*Земель нащадки - наші, рідні,
Земель, з яких вигнано нас,
Щоб не пропала наша гідність,
Пора збиратися, вже ЧАС.*

*Якщо ми справжні українці,
В Явожна ліс збиратись нам.
Серця наповнені по вінця
Образою, що брат завдав.*

*Нам треба бути у Явожні
І помолитись за своїх,
Забути злочину не можна -
Хто забуває, чинить гріх.*

*Нам бути там, де без могили
Цвіт Закерзоння мовчки спить,
Нехай промовить наша сила,
Хай світ побачить - нас БОЛИТЬ.*

*Надсяння, Лемківщини діти -
Це діти НАШИХ двох Церков,
Щоб нам минулим відболіти,
Потрібно більше молитов.*

*Молімось за провину брата
(Якби і він молився теж),
Але прокльонів нам не слати,
Хай гнів у серці знає меж.*

Василь Шляхтич

Василю Посипанко на прощання

Болізнi сковит
Печаль в душі
У цю невтихомирну ніч
Ти піднявся
І діткнув
Кордону неба
Відмовило серце
Понести вгору
Плоть і духа
«De profundis»
Сльозою в тишині
Твої душі
Вже замкнені двері
Хоча Бог дав стільки надії
Не досягнеш рукою
Тайни життя
Остане спомин
І сліз декілька
Ти в небесну
Мандрівку пішов
«De profundis»
Будь з нами!
Колись і ми
У цю мандрівку підем
Будеш ще разом

Василю

Будеш з нами
Вічна Тобі пам'ять

Олександр Мастей

Висловлюємо глибоке співчуття

Петру Тимі

та

Дануті Тимі-Городецькій

з приводу передчасної смерті сина Ігоря.

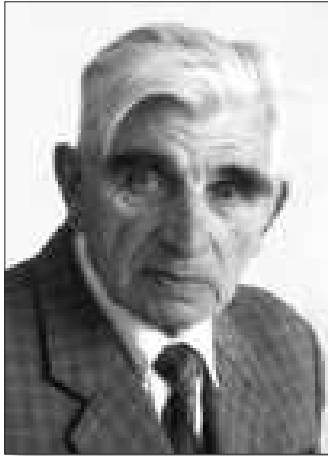
У ці важкі хвилини єднаємось з Вами
в невтішному болю та смутку

Редакція **Ватри** і Головна управа ОЛ

Пам'ять про Василя Щербу

2 червня 2012 року на 90-му році життя відійшов у вічність великий патріот Лемківщини і України Василь Омелянович Щерба.

Народився Василь у селянській національно свідомій і глибоко віруючій родині Омеляна і Марії Щербів 19 травня 1923 року у чарівному селі Свіржовій

Василь Щерба

Руській колишнього Ясельського повіту на Лемківщині у Польщі. Родина Омеляна Щерби володіла заможним господарством, тож треба було всім трудитися на ньому від світанку до зорі. Малий Василько з ранніх дитячих літ включався в трудову діяльність і пас худобу, допомагав батькові косити сіно, збіжжя, та у всяких інших

сільськогосподарських роботах. Дуже любив коней і не було радості меж, коли батько доручив йому управляти кіньми і виїжджати в поле за сіном чи зерном, а в полі чекали його батьки.

У сім'ї Омеляна Щерби, крім Василя, був ще брат Іван та сестра Анна. Діти жили між собою дружно у любові і радості, взаємно в усьому допомагали один одному і виростили на радість батькам і славу Бога.

Початкову освіту Василь здобув у рідному селі. Захоплювався читанням книжок про козаків, січових стрільців, а оскільки батько, будучи головою «Просвіти», передплачував газети «Народна справа», «Наш Прапор», «Наш Лемко», то завжди було щось нове й цікаве почитати.

Пізніше Василь брав активну участь у громадському і культурному житті села, належав до драматичного гуртка, який організував вчитель Петро Дрань, брав участь і виконував різні ролі в постановках п'єс, особливо вдавалися йому ролі старців, брав активну участь у вертепах під час Різдвяних свят та в різних спортивних змаганнях. Особливо любив грати у

волейбол. Василь користувався авторитетом і пошаною серед хлопців і дівчат, своїх ровесників, та й дорослого населення за свою ввічливість і повагу до кожного.

Час минав, діти підросли і батьки думали передати свою господарку найстаршому синові Василеві, а молодших вирішили послати на навчання в Українську учительську семінарію в Криниці. Але час був важкий, воєнний і він звів нанівець усі плани і надії на майбутнє. Василя забирають на примусові роботи до Німеччини у 1943, де він перебував до 1945 р. У той час важко захворіла мати Василя і не вдалось врятувати її життя, бо була прифронтова лінія, не можна було вийти із села за допомогою лікарів зі Змигорода чи Ясла і 28 вересня 1944 року мати померла, не дочекавшись повернення сина з примусових робіт.

Василь повернувся з примусових робіт у травні 1945 р. після закінчення війни, село було вже переписане на виїзд і він разом з родиною був виселений у Донецьку (тоді Сталінську) область. Там прожили один рік і приїхали до Львова, де й осіли на постійно. Тут Василь очолив 21-е поштове відділення м. Львова, а згодом перейшов працювати на завод «Кінескоп». Жив з ним тато, яким Василь опікувався до глибокої старості. Василь був одружений, виховав трьох дітей, двох дочок Лідію й Галину та сина Миколу і шестеро онуків.

Василь був великим шанувальником лемківської культури, завжди був присутній на творчих звітах хорової капели «Лемковина», був постійним учасником фольклорного свята Лемківська ватра в Ждині на Лемківщині та в Монастириськах на Тернопільщині. Із створенням у Львові товариства «Лемківщина» став одним із перших членів товариства. Він завжди відвідував Богослужіння в Лемківській церкві святих Володимира і Ольги в Шевченківському гаю у Львові. Був поважною особою серед лемків. Ми завжди будемо пам'ятати його таким.

Відійшов від нас Василь Щерба 2 червня 2012 року на 90-му році життя, похований коло своєї дружини Люби на цвинтарі у с. Поршна Пустомитівського району Львівської області. Мав дуже гарний похорон на Зелені свята при ясній і теплій погоді, за участю родини, членів товариства «Лемківщина» та Фондації дослідження Лемківщини, знайомих і близьких друзів улюбленої йому Лемківщини і України.

*Галина Щерба
Ліліана Яремкевич*

Марія Старинська

Висловлюємо глибоке співчуття

Юрію Старинському
та його родині

з приводу великої трагедії, втрати найближшої особи
Дружини і Мами - Марії.

Той велький біль - Господній хрест,
з помічю Всевишнього несема разом з Вами

Редакція **Ватра** і Головна управа ОЛ

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **Ватра**):

Іван Шафран, Канада - 50,- \$
Антон Феціца, Краків - 100,- зл.

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:
BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція **Ватри** Головна управа ОЛ

Двомовна таблиця в Кункові

❖ Фото кольорових сторінок: *Еміль Гойсак, Варфоломей Келтика, М.Корбич, А.Вишовский*

Зміст:

Двомовни таблиці

Звернення Конгресу СФУЛО	3
Думки по огляді п'єси - <i>Ш. Гладик</i>	4
Повертаючись до написаного - <i>М. Скірпан</i>	5
Роздуми в 65-у річницю акції Вісла - <i>Я.Стех</i>	6
На захист Лемківської ватри - <i>М.Мушинка</i>	8
Навіть трагедія не єднає - <i>о.А. Трохановський</i>	9
Не Зелений клин - <i>С.Мадзелян</i>	11

В обіймах Ватрочки Ватряний фоторепортаж Зо шпаргета баби Ружи З традиційной аптечки

Люде, котри творят...- <i>Н. Гладик</i>	17
З мойой полицки	18
Наши ювіляре	19
Лемківська хроніка	20
Будьмо в Явожні - <i>В. Шляхтич</i>	22
На прощання - <i>О.Маслей</i>	24
Пам'ять про В. Щербу - <i>Г.Щерба, Л.Яремкевич</i>	25

XVIII Лемківська спартакіада Запрашає

„Ватру” можна передплатити

Ціна одного примірника 3 зл. + 2 зл. поштової оплати.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 8 зл. (кошти пересилки) = **20 зл., (пріоритетна - 26 зл.)**

Якщо Ви передплатите більше 3-х примірників, кошти висилки Редакція бере на себе.

Від пересилки однієї „Ватри” в європейські держави поштова оплата - 3 зл.

+ 3,50 зл. = **6,50 зл. (пріоритетна = 8 зл.)**. Річна передплата - **26 зл. (пріоритетна - 32 зл.)**

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji

Ministra Administracji i Cyfryzacji

„Ватра” осін 2012 (79)

Будає / Wydaje

**Zarząd Główny
ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW**

ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906

www.lemkounion.republika.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Redaktor naczelny

Piotr Szafran

Hańczowa 8, 38-316 Wysowa

tel. 48 18 35 32 145

e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Редагує колегія

Петро ШАФРАН головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК e-mail: miloxiii@o2.pl

❖ Вікторія ГОЙСАК коректа, дитяча сторінка e-mail: vicach13@poczta.onet.pl ❖

❖❖❖

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice, tel. 18 35 37 877; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

❖❖❖

Adres Redakcji

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

XVIII Лемківська спартакіада

У рамках Ювілейної XXX Лемківської ватри, яка відбулася у Ждині, проведено XVIII Лемківську спартакіаду. Провідною думкою спартакіади було і є поширювати дух спорту серед лемків. Щорічно Лемківська спартакіада поширює свою формулу і притягає дуже багато дітей та молоді. Додати треба, що без головного спонсора, яким було Міністерство спорту та туризму Польщі, спартакіада б не відбулася.

На спартакіаду було підготовлено дуже багато конкуренцій, а діти та молодь охоче брали в них участь. Велике зацікавлення, як кожного року, викликав волейбольний турнір, в якому I місце здобула команда з Ельблонга та футбольний турнір, в якому перемогли хлопці з Пшемкова.

У рамках XVIII Лемківської спартакіади вже втретє проведено шаховий турнір. Взяло у ньому участь дуже багато дітей, молоді та дорослих. Тут найкращими виявилися: I місце – Ярослав Хребор, II місце – Марія Карлик, III місце – Данило Старинський. В інших конкуренціях перші місця зайняли:

- у бігу на 200 м - Тома Ротко з Конечної.
- у бігу на 600 м - Каміль Урбанський з Лондона (Англія)
- у турнірі рінго – Анонія Крамр з Хамбурга (Німеччина)
- у бігу з перешкодами – Варвара Перегінець з Калуша (Україна)
- у підбиванні волейбольним м'ячем – Адам Болдись з Конечної
- у футбольному слаломі - Дарко Копча зі Ждині
- у стрибках зі скалкою - Яків Баранчук з Гладішева
- у бігу з ракеткою – Зузанна Галчик з Білянки
- у жонглюванні футбольним м'ячем - Михайло Ротко з Конечної
- у кидках лікарським м'ячем – Петро Бибель з Клебановіц
- у бігу у мішках – Назар Харкевич з Калуша
- у кидках воланчиком – Михайло Ротко з Конечної
- сильна рука – Михайло Колодійчик
- різання дров - команда з Калуша

Переможці одержали кубки, медалі та подарунки.

Особливо хочу подякувати всім, хто допоміг у проведенні XVIII Лемківської спартакіади: Лідії та Мирославу Комарам з Вроцлава за професійну допомогу у проведенні шахових змагань, організаторам Ватри, особам, які допомагали провести всі конкуренції для дітей, а також спонсорам.

Сподіваюся, що всі охочі з великою приємністю брали участь у змаганнях і що за рік буде ще більше учасників та спонсорів.

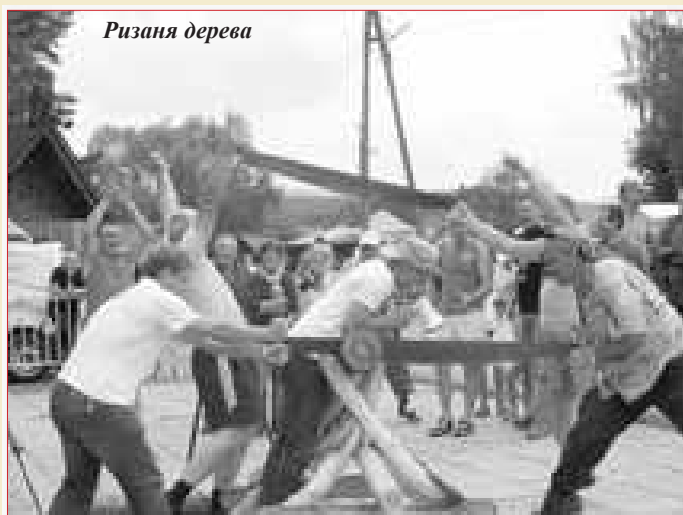
Юстина Вишовська

Сильна рука

Дитячі конкурси

Ризання дерева

Переможці в сітку

Знімки робив Даміан Душа

XII. Лемківський Єрусалим Łemkowski Jerozolim 2012

3 5 по 30 жовтня '12

Центр культури ім. Б. -І. Антонича

тел. 18 35 32 906

Małopolska

Partner Przedsięwzięcia

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji

Об'єднані лемків запрошують на

СТАНЦІОНАЛЬНУ ЗАБАВУ

17 листопада до Лемків
 Sala Wszech "ARZIA"
 вул. Каналізаційна 4

А грати будуть до танцю
HORRYNA / ГОРТИНА

AXEL / Аксель

квитки (70 zł) можна купити:
 - Адам (тел. - 609 45 15 36)
 - Маргарета (тел. - 694 46 71 94)

НЕ сід дома ЛЕМ, буд!

Гей забав, забав Аж до браня /
 Гей забав, забав Штат ніч

